

Den bästa sommaren

En hjärteknipande historia om två föräldralösa barn och deras krokiga väg till ett nytt hem. Vägen är kantad av död, busiga påhitt och sura människor som vill dem illa. Men sensmoralen "vi behöver varandra" ger hopp.

Rekommenderad från åk 6

En filmhandledning av
Agneta Svensson

Handling

Två barn anländer till Molkom sommaren 1958. Annika och Märten ska tillbringa lovet hos den ensamstående Yngve Johansson, ortens begravningsentreprenör. Han visar sig till en början vara en burdus herre, som inte gillar att barn sticker upp. Annika är en kaxig flicka i elvaårsåldern, som vanligtvis bor hos en fosterfamilj. Hon anses vara obegåvad för skolarbete och har svårt för att lita på andra människor. Märten å andra sidan är en försynt och föräldralös pojke, vars mamma dog när han var åtta år. Han är lika gammal som Annika.

Till en början vantrivs barnen hemma hos Yngve och försöker till och med rymma. Men efterhand växer en förståelse fram mellan Yngve och de båda barnen. Bakom hans stränga fasad klappar förstas ett hjärta av guld.

Märten och Annika ska också gå i sommarskola hos den snälla men ensamma fröken Ulla Svanström. Då får de en idé. De vill göra ett par av Yngve och lärarinnan. För att sätta planen i verket krävs både lögn och list. Medel som visar sig vara verkningfulla, för Yngve och Ulla både dansar och äter middag på Stadshotellet, och så småningom friar Yngve.

Men sommarhimlen är förstas inte ständigt blå. Flera orosmoln stör utvecklingen. Barnavårdsnämndens representant är misstänksam mot Yngve, och menar att han inte tar hand om barnen på bästa sätt. Och Sven, en sjuk och bitter man, gör också livet besvärligt för Yngve och alla andra i Yngves omgivning.

Sven har också en son, den på ytan så tuffe tonåringen Harald. Harald tar alla chanser att platta till de nyanlända sommarbarnen. Efter en lädbilstävling där Annika och Märten utmanar Harald med en specialbyggd lädbil,

Märten och Annikas föräldrar är döda och de kommer som sommarbarn till Yngve som är ganska barsk till en början...

tillverkad av en likkista, hamnar de två sommarbarnen på sjukhus. Där ligger också Sven, som nu är döende i cancer. Harald är den ende som besöker honom.

På sjukhuset bestämmer sig Annika och Märten för att de alltid ska vara tillsammans. Men barnavårdsnämnden beslutar annorlunda. Vistelsen hos Yngve ska avbrytas och barnen skickas tillbaka till sina fosterhem. Då rymmer barnen, och berättelsen får en dramatisk slutuppgörelse. Annika och Märten står på ett högt fabriksstak och hotar med att hoppa om de inte får igenom sitt krav. De vill bli adopterade av Yngve och fröken Svanström. Så bli det också till sist, men inte utan komplikationer.

Fosterbarn och sommarbarn

Annika och Märten bor i fosterhem som de inte trivs i. De är också sommarbarn hos Yngve. De vill bli adopterade av Yngve och fröken Svanström. I filmen är det barnavårdsnämnden som beslutar om hur barnen skall tas om hand. Själva har Märten och Annika mycket litet att säga till om.

★ Vad innebär det att vara fosterbarn eller sommarbarn? Vad innebär det att vara adopterad? Förklara skillnaden. I filmen är det barnavårdsnämnden som bestämmer var föräldralösa barn skall ta vägen. Vem är det som bestämmer nu? Är det någon som har erfarenhet av att vara sommarbarn, eller som tagit emot sommarbarn i sitt hem?

Döden

Olika förhållningssätt till döden gestaltas och demonstreras i *Den bästa sommaren*. Yngve arbetar som begravningsentreprenör. Hans hem och hans vardag präglas av dödens närvaro. I trädgården växer vita liljor, som används till kistbuketter. Till hans kök anländer sorgklädda människor för att diskutera begravningar. I uthuset ligger lik som iordningställs i sina kistor.

Yngve ger barnen ett nytt ordföränd när de vill tala om döden. Avliden och framliden är två nya ord med innebörd och nyanser som Annika och Märten måste pranta in. Själva ordet död vill Yngve däremot inte ta i sin mun.

Märten vet också en del om döden. Hans mamma dog för flera år sedan, men han skriver fortfarande till henne och berättar om sina drömmar och tankar. Han berättar för Annika om hur mamman dog; att hon inte ville träffa honom när hon var riktigt sjuk och att hon sedan dog utan att han fått säga adjö. Annika berättar sällan om sina innersta känslor, men båda hennes föräldrar är döda. Så när Harald ser sin pappa Sven dö i lungcancer, då vet Annika och Märten vad han går igenom. Men någon tröst av dem vill Harald inte ha. Han ska klara sig själv, säger han.

★ Märten skriver till sin mamma fast hon är död. Kan det vara svårt att förstå att någon som funnits faktiskt är borta för alltid? Annika nämner inte sina döda föräldrar med någon saknad. Varför gör hon inte det? Prata också om Haralds reaktion – varför

vill han inte ha någon tröst av Annika och Märten?

★ Yngves arbete är att arrangera begravningar. Vad är det han gör, egentligen? Vad är det vi får se av hans jobb i filmen? Prata om Yngves inställning till sitt arbete. Varför vill han inte kalla döden vid sitt rätta namn, t ex? Hur går det till på en begravning, och hur kan det kännas att ta adjö av någon man känt?

Våga vara olydig

Huvudpersonerna i *Den bästa sommaren* bryter mot konventioner och förväntningar. En lärarinna på landet ska inte sitta gravt berusad på Stads-hotellet. Det gör fröken Svanström. En ungtkarl och begravningsentreprenör ska inte ta hand om andras barn, än mindre älska dem. Det gör Yngve Johansson. Men det tar tid innan han erkänner för sig själv och andra att barnen betyder mycket för honom. Inledningsvis har han stor respekt för myndigheterna. Han talar om för barnen att man kan hamna i fängelse om man sätter sig upp emot barnavårdsnämnd och polis. Där vill han inte hamna, det gör han tydligt och klart. Trots det vänder han sig till sist mot både polis och kommunaltjänstemän för att rädda sina sommarbarn.

En föräldralös flicka ska inte heller ställa krav och ta egna initiativ. Det gör Annika. Hon säger också att hon inte är rädd för någonting. Hon tar initiativet till flera farliga och förbjudna aktiviteter. Till exempel att rymma, ljuga och ta sig in i likboden. De vuxna vill bara att man ska vara lydig för att det ska bli lätt för dem att bestämma, menar Annika.

★ Har Annika rätt när hon säger att man inte ska vara lydig? Är Annika modig, eller är det hon gör farligt? Vad beror det på att Yngve ändrar sin inställning under historiens gång? Är det bra att sätta sig upp emot myndigheter som Yngve gör, om man gör det för att hjälpa någon man tycker om?

Våga visa att du är svag

När Yngve och Ulla Svanström äter middag på Stadshotellet, blir det problem när rätter ska beställas från menyn. Ulla inser att Yngve inte kan läsa. När Yngve väl erkänt att han inte kan, erbjuder sig Ulla att lära honom. Och det går bra, han läser bättre och bättre.

När det åskar kramar Märten sin nalle, men vill inte säga att han är rädd när Annika frågar. Till sist erkän-

Begravningsentreprenören Yngve försöker vara sträng för att han tror att så skall det vara. Men under västen klappar ett hjärta av guld. I rollen Kjell Bergqvist.

ner han, och då tröstar hon honom.

★ Finns det situationer i filmen och i livet, då det är bra att visa att man är dålig, feg och rädd? Är det i själva verket modigt?

Våga visa kärlek

Annika och Märten tycker om varandra. Men bland andra Yngve och sjuksköterskan tycker att barnen är för små för att deras känslor av kärlek och värme för varandra ska respekteras. "Man ska vara barn så länge man kan", tycker Yngve. Fröken Svanström och Yngve Johansson i sin tur är lite för gamla för att kärlek och passion ska stå på dagordningen. Sven tycker att deras kärlek är opassande. Men de fyra huvudpersonerna bestämmer sig för att strunta i andras invändningar. Yngve bjuder upp fröken Svanström på Stadshotellet och visar öppet att han är förtjust i henne. Annika och Märten ristar in varandras namn på sina respektive armar, för att befästa sin kärlek för evigt. Harald gör också något oväntat: han ger Annika sina bästa serietidningar. Kanske är han förälskad i henne?

★ Kan man vara kär när man är elva år? När man är femtio? Går det att bestämma hur andra ska vara? Vem ska bestämma det? Hur kan man visa att man är kär i någon? Hur visar huvudpersonerna kärlek i filmen?

Ensamvarg och lagspelare

Går det att leva ett gott liv utan att leva i nära gemenskap med andra människor? De centrala karaktärerna försöker på olika sätt hantera denna fråga. Fröken Svanström ser ut att motvilligt ha resignerat inför ensamheten. Yngve Johansson har en liknande attityd, men är nog mer förhoppningsfull är skolläraryrinnan. Hans danskurser helt solokvist på salongsgolvet

tyder på detta. Annika definieras tidigt, bland annat av Märten, som en ensamvarg, "en diskuskastare i bur". Själv menar Märten att han är en typisk lagspelare. Sven och Harald kämpar båda med ensamheten, och Sven dör övergiven och skräckslagen, trots sin antytt fina och framgångsrika position i samhället. Harald sitter mol allena framför teven i sitt fina hus.

De fyra huvudkaraktärerna, filmens vinnare, är dock bärare av filmens sensmoral: vi behöver varandra.

★ Vad innebär det att vara en lagspelare? Hur beskriver Märten sitt drömlag? De olika personerna har olika inställning till att samarbeta med andra. Hur visar de sin inställning i filmen? Finns det situationer där det fungerar bäst att vara ensam och stark?

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige 2000

Manus: Lars Johansson, Ulf Malmros

Regi: Ulf Malmros

Foto: Mats Olofson

Scenografi: Louise Gylling

Ljud: Eddie Axberg

Klippning: Michal Leszczylowski

Musik: Dan Sundquist, Henrik Medquist

I ROLLERNA

Yngve – Kjell Bergqvist

Fröken Svanström – Cecilia Nilsson

Annika – Rebecca Scheja

Märten – Anastasios Soullis

Sven – Brasse Brännström

Harald – Marcus Hasselborg

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 91 min

Format: Vidfilm 1.1:85

Ljud: Dolby SRD

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 8 mars 2000

DISTRIBUTION

Sonet, Box 20105, 161 02 Bromma, tel 08-555 24 800, fax 08-24 58 34
www.sonetfilm.se